

Joost Groeneveld

Doorhakken

Met de vertrouwenstheorie van Limperg zijn in ons land accountants van oudsher gelinkt aan vertrouwen. De accountant was de vertrouwensman, eerst van en later *in* het eerst *economisch* en later *maatschappelijk* verkeer. Dat is meer dan een woordspelletje. Het heeft betrekking op de twee coördinaten van plaats en ruimte die de positie van de accountant bepalen. En die positie is van belang. Waardoor anders dan door zijn positionering zou de accountant vertrouwensman/-persoon kunnen zijn?

Een vertrouwenspositie heeft een eigen karakteristiek. Er is sprake van enige afzondering. Zoals bijvoorbeeld de ongehuwde priester (met zijn biechtgeheim); de lijdelijke rechter met zijn onpartijdig vonnis; de verkeersagent die boetes uitdeelt; de accountant die enige afstand houdt ten opzichte van de te controleren onderneming en haar bestuurders.

Zonder een specifieke vertrouwenspositie is vertrouwen geheel gebaseerd op de persoon. Er zullen veel accountants zijn die als persoon vertrouwen genieten en dat ook verdienen. Maar daar kan het accountantsberoep geen claim aan ontlenen als het gaat om de accountant als vertrouwenspersoon in relatie tot een publiek. Daarom moet dit gewijzigd woordgebruik – dat positieverandering impliceert – gevolg hebben voor het accountantsberoep als geheel.

Met betrekking tot plaatsverandering - de verschuiving tot *in* het verkeer – ligt een vertrouwenspositie minder voor de hand dan als waarnemer en onderzoeker terzijde daarvan. *In* dat verkeer is het vertrouwen afhankelijk van de persoon. *In* het verkeer is de accountant zelf een van de deelnemers. Niets is zo ergertelijk als de agent die nadat hij zojuist een bekeuring heeft gegeven, nu veel te hard voorbij rijdt.

Dat blijft niet onopgemerkt. Hij boet in aan vertrouwen. Barbara Majoor schreef over accountants dat de kern van hun nieuwe rol is 'om aan alle betrokken stakeholders die zekerheid toe te voegen of die zekerheid weg te nemen die nodig is voor het vertrouwen in het functioneren van ondernemingen' (*AN*, afl. 13 van 1 juli 2011). In dit citaat komen de beide positiebepalende coördinaten naar voren. Wat betreft de plaatsbepaling gaat het bij haar niet om het vertrouwen in de accountant maar in de ondernemer. Dus geen vertrouwenspositie voor de accountant zelf. Met betrekking tot de ruimte vergroot zij het bereik van de

accountant tot het 'functioneren van ondernemingen'. Dus ver voorbij de wettelijke controle van de financiële verslaggeving. Dat vind ik wel spannend. Recent zagen we aan de andere kant van het spectrum Marcel Pheijffer en zijn afschaffing van de wettelijke controleplicht. Met recht kan voor de accountantswereld Galilei worden geciteerd: 'e pur si muove'.

Maar de beweging heeft iets van een slinger, wanneer Barbara Majoor schrijft dat het een discussie wordt met twee dimensies: 'Eén dimensie is de terugblik op de aanleiding voor de gerezen vragen rondom het vertrouwen in de accountant ... De andere dimensie is de toekomst en de nieuwe rol die de accountant kan en moet vervullen als vertrouwenspersoon voor de maatschappij'. Hiermee zijn we terug bij Limperg en zijn vertrouwenstheorie. Heeft dat gevolgen voor de positie van de accountant? Dus toch weer enige afzondering? Het tegendeel blijkt waar. Wat Barbara Majoor betreft, geldt voortaan nauwe verbondenheid van de accountant met de ondernemer. De accountant krijgt bij Barbara 'de rol van kritisch klankbord voor de ondernemer en de signalerende functie voor de maatschappij, met in het verlengde daarvan de assurancefunctie'. Dus een drieslag waarin de assurancefunctie het sluitstuk is. En dat moeten de stakeholders vertrouwen? Met de accountant in die rol en in die positie? Het lijkt te veel gevraagd; zowel van de stakeholders als van de accountant. Dus moet er nog iets bij. Barbara: 'Een herijking (JG: van de positie van de accountant) ... Kwaliteit van de controle en een onafhankelijke opstelling zijn daarbij vanzelfsprekend, waarbij versteviging van het fundament door striktere onafhankelijkheidsregelgeving en een strakke compliance een adequaat antwoord is'. Kwaliteit van de controle en een onafhankelijke opstelling zullen er al die jaren al wel zijn. Met andere woorden: striktere regelgeving en strakke compliance moeten het de accountant in zijn nieuwe rol mogelijk maken om dicht op de huid van de ondernemer toch door belanghebbende derden te kunnen worden vertrouwd. Dat zal niet werken. Het gaat om tegengestelde, verstrengelde belangen die bij elkaar een Gordiaanse knoop opleveren. Daar is al sinds Alexander de Grote maar één oplossing voor: doorhakken! **An**

Joost Groeneveld RA RV, directeur Wtmgman Business Valuators B.V., Breda.